

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-113>

УДК 335.123

ІННОВАЦІЙНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ В КОНТЕКСТІ ФІНАНСОВОГО ТА БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ

INNOVATIVE PRINCIPLES OF DEVELOPMENT IN THE CONTEXT OF THE FINANCIAL AND BANKING SECTOR

Коваль Наталія Олегівна

кандидат економічних наук, доцент,
Вінницький національний технічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7293-3331>

Koval Natalia

Vinnitsia National Technical University

Стаття присвячена процесам постійного зростання конкурентної боротьби в банківському та фінансовому секторі. Конкретизовано що запорукою успішності реалізації та впровадження новітніх продуктів та технологій у банківському секторі, є утримання та завоювання конкретних сегментів фінансового ринку. Сформульовано авторський підхід до розуміння властивостей, розробку та вдосконалення розвитку банківських установ щодо нових запитів ринків, відповідно до економічних змін у середовищі під впливом глобалізації у світовому просторі. Автор вважає, що інноваційні засади розвитку банківських та фінансових установ, мають враховувати інноваційний вектор економічного зростання та конкурентоспроможності. Найважливіший засіб забезпечення стабільності та ефективності діяльності, перш за все, залежить від здатності банківської установи задовільняти певні потреби клієнтів. У статті сформульовано основні умови, які забезпечують підвищення та вдосконалення інноваційних методів та управлінських рішень, направлені на новітні маркетингові стратегії, а також в довгостроковій перспективі реалізація та забезпечення стійкості функціонування фінансових та банківських установ. Виходячи з сучасного стану економіки в процесі глобалізаційних змін, виокремлені основні складові, що характеризують ситуаційні позиції оцінки результативності інновацій, та запропоновано заходи щодо подальшого їх вдосконалення.

Ключові слова: інновації, фінансовий ринок, банківські установи, конкуренція, глобалізація.

The article is devoted to the processes of constant growth of competition in the banking and financial sector. The article specifies that the key to successful implementation and introduction of the latest products and technologies in the banking sector is retention and conquest of specific segments of the financial market. The author's approach to understanding the properties, development and improvement of banking institutions' development in relation to new market demands, in accordance with economic changes in the environment under the influence of globalisation in the world space, is formulated. The author believes that the innovative principles of development of banking and financial institutions should take into account the innovative vector of economic growth and competitiveness. The most important means of ensuring stability and efficiency of activities, first of all, depends on the ability of a banking institution to meet certain customer needs. The article formulates the main conditions that ensure the increase and improvement of innovative methods and management decisions aimed at the latest marketing strategies, as well as in the long run, the response and sustainability of financial and banking institutions. Based on the current state of the economy in the process of globalisation changes, the main components characterising the situational positions of assessing the effectiveness of innovations are allocated, and measures for their further improvement are proposed. Technology-based products give opportunities to have significant cost advantages, increasing profitability and facilitate lower risk than traditional banking products. In addition, studies show that if there is enough customer demand the technology-based products of the bank there will be the return of investment on this field in short time. Empirical studies made on various countries, reveals that electronic banking services improve the performance of banks. However, the expected results is not seen in some less developed and developing countries because of infrastructure investment could not do enough and customers prefer traditional branch-based banking. From the perspective of findings and assessments, the applications of electronic banking in 23

advanced and emerging country on banks performances effects are analyzed. In the analysis, we investigated the effect on the profitability of the various electronic-based banking services. The most important difference of our study from other experimental studies is the use of a sample consisting of a large number of countries. In addition, electronic banking infrastructure in many countries taking in to account is developed and the services of the bank performance will be able to monitor more accurately. Dynamic panel data method was used as an analysis method. So it will be possible to take into account the dynamic effects on the time. The findings indicate that almost all the banking services under consideration affect the profitability. However, the number of POS terminals and the number of customer using internet banking service are determined to effect profitability negatively. This situation can be interpreted as the sample had differences in electronic banking infrastructure and socio-cultural characteristics of customer behavior in the countries. In addition, balance corrupted income statement in some developing countries due to high infrastructure costs and high advertising expenses factors. The findings indicate that almost all the banking services under consideration affect the profitability. However, the number of POS terminals and the number of customer using internet banking service are determined to effect profitability negatively. This situation can be interpreted as the sample had differences in electronic banking infrastructure and socio-cultural characteristics of customer behavior in the countries. In addition, balance corrupted income statement in some developing countries due to high infrastructure costs and high advertising expenses factors.

Keywords: innovation, financial market, banking institutions, competition, globalisation.

Постановка проблеми. Глобалізаційні процеси які набувають все більшого стрімкого розвитку в світі, спричинили ситуації, коли стає особливо відчутною потреба в інноваційних процесах саме в фінансовій сфері. Для того щоб завоювати та утримати відповідні сегменти фінансового ринку, а також систематично впроваджувати новітні продукти та технології щодо реалізації успішних бізнес-моделей, інноваційна стратегія розвитку фінансових посередників, насамперед, має бути спрямована на оптимізацію управлінських рішень відповідно до коливань інноваційних векторів розвитку банківських та фінансових установ. Забезпечити можливість реалізації і розробки сучасних інвестиційних проектів, котрі направлені на реалізацію інноваційних послуг та товарів, а також інструментів інвестування коштів на внутрішньому та світових ринках.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Проблемами ефективної системи управління інноваційними засадами розвитку фінансового сектору з метою підвищення потенціалу роботи банків, займаються як зарубіжні так і вітчизняні науковці: Дж. Гелбрейт, П. Друкер, Й. Шумпетер, М. Діба, О. Лаврушин, О. Степаненко, В. Міщенко. Однак, на сьогоднішній день, не втратили свою актуальність питання, які пов'язані з розвитком політики нововведень, в якій, саме інновації, забезпечать ефективне функціонування фінансового та банківського сектору, а також, на нашу думку, потребує проведення подальших наукових досліджень та розробок.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. З точки зору глобалізаційних змін в країні, проблема розглядається, перш за все з позиції ефективного інноваційного розвитку в фінансовому секторі. Однак,

питання та головні проблеми забезпечення інноваційних засад розвитку інститутів банківського та фінансового секторів, досі залишаються актуальними і потребують подальшого вивчення.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою означеної статті є дослідження стану інноваційних засад розвитку щодо формування сучасних підходів управління та покращення банківського та фінансового сектору сучасних інституцій на основі ефективних стратегічних управлінських рішень в умовах світових глобалізаційних зрушень.

Виклад основного матеріалу дослідження. Наразі технологічні інновації розглядаються як один з найважливіших інструментів, здатних вплинути на банківський та фінансовий сектори та економіку в цілому. Технологічний розвиток зруйновує моделі, що використовуються в наданні та розвитку послуг в банках, і замінює їх новими та оригінальними. Тому банки повинні розробляти та впроваджувати нові технологічні інновації, щоб працювати в цьому висококонкурентному середовищі. Інформаційні технології допомагають банківській та фінансовій галузям впроваджувати нові інновації у розробці продуктів та наданні послуг. Технологічні продукти дають можливість мати значні переваги у витратах, підвищують прибутковість та сприяють меншому ризику, ніж традиційні банківські продукти. Крім того, дослідження показують, що за наявності достатнього клієнтського попиту на технологічні продукти банку, інвестиції в цю сферу повертаються в короткі терміни. Емпіричні дослідження, проведені в різних країнах, показують, що електронні банківські послуги покращують діяльність бан-

ків. Однак, в деяких менш розвинених країнах та країнах, що розвиваються, очікуваних результатів не спостерігається, оскільки інвестиції в інфраструктуру не можуть бути достатніми, а клієнти віддають перевагу традиційному банківському обслуговуванню у відділеннях банків.

Технологія – це застосування нових рішень, які відповідають новим та існуючим вимогам. Це досягається за допомогою нових ефективних продуктів, послуг, процесів, технологій, ідей, які є легкодоступними для ринків, суспільства та урядів.

В ході аналізу ми дослідили вплив на прибутковість різних банківських послуг, що базуються на інноваційних технологіях. Крім того, інфраструктура електронного банкінгу в багатьох країнах, що беруться до уваги, є розвинутою, і ефективність послуг банку можна ослідити більш точно та врахувати динамічні ефекти в часі.

Важливість електронних банківських продуктів зростає з кожним днем. Безсумнівно, що електронний банкінг забезпечує відносно низький ризик, високу прибутковість і низькі витрати. Можна сказати, що існує багато досліджень, присвячених впливу результатів діяльності на прибутковість банків, які пропонують електронні банківські продукти. Ці дослідження можна розділити на дві групи відповідно до рівня розвитку країн. Деякі з них стосуються електронних та інтернет-банкінгових додатків, які впливають на результати діяльності банку. Деякі дослідження, проведені серед клієнтів, які надають перевагу електронному банкінгу, показують, що клієнти розвивають навички користування такими послугами. З іншого боку, використання клієнтами електронних банківських послуг також впливає на структуру витрат і доходів банку. Коли банки надають додаткові послуги, операційні витрати зменшуються, а доходи зростають.

Новітні інноваційні банківські технології дають банкам можливість побудувати нові системи, які задовольняють широкий спектр потреб клієнтів, та є однією з основних складових банківського сектору, які визначають якість та ефективність банківських послуг. Інклюзивні банківські послуги для людей, які не мають доступу до банківських послуг, стануть можливими лише за допомогою інноваційних бізнес-практик, які пливають і на соціально-економічний розвиток вцілому.

Більшість банків почали застосовувати інноваційний підхід до своїх послуг з метою

створення більшої цінності для своїх клієнтів. Зараз у нас є система електронних платежів, а також валютні банкноти. Конкуренція змушує всіх рухатися вперед і швидше. Банківський та фінансовий сектори відіграють важливу роль у розвитку економіки країни в умовах глобалізаційних перетворень.

Банківські інновації принесли низку переваг банкам та їхнім клієнтам, зокрема підвищену зручність, ефективність, зниження витрат, посилення безпеки, зростання конкуренції та персоналізацію послуг. На наш погляд це стосується наступного:

1. Підвищена зручність. Використання технологій зробило банківські послуги більш зручними для клієнтів. Вони можуть отримувати доступ до своїх рахунків, переказувати гроші та оплачувати рахунки зі смартфонів, планшетів або комп'ютерів.

2. Підвищення ефективності. Автоматизація та оцифрування підвищили ефективність банківських операцій, скоротивши час, необхідний для обробки транзакцій, і підвищивши точність обробки даних.

3. Зниження витрат. Технології дозволили банкам скоротити операційні витрати, такі як витрати на утримання відділень, витрати на персонал і паперові процеси, що призвело до економії коштів як для банків, так і для їхніх клієнтів.

4. Підвищена безпека. Використання технологій біометричної автентифікації та шифрування підвищило безпеку банківських операцій, зменшивши ризик шахрайства та несанкціонованого доступу.

5. Посилення конкуренції. Фінтех-стартапи зруйнували традиційну банківську модель, створивши нову конкуренцію в галузі. Це призвело до зростання інновацій та покращення якості послуг для клієнтів.

6. Персоналізація. Технології дозволили банкам персоналізувати свої послуги відповідно до конкретних потреб клієнтів, що призвело до покращення клієнтського досвіду та підвищення лояльності клієнтів.

Банківська галузь – це сектор, який надає фінансові послуги приватним особам, підприємствам та урядам. Ці послуги зазвичай включають прийом депозитів, кредитування, надання кредитних карток та інших платіжних послуг, а також управління інвестиціями. Банківська галузь є важливою складовою світової економіки і відіграє значну роль у сприянні торгівлі та комерції.

Останніми роками в банківській галузі спостерігається значний зсув у бік впровадження

нових технологій для покращення своїх послуг та пропозицій. Наведемо кілька прикладів того, як технології стимулюють банківські інновації.

1. Мобільний банкінг.

Розвиток мобільного банкінгу дозволив клієнтам отримувати доступ до своїх рахунків, переказувати гроші та оплачувати рахунки зі своїх смартфонів. Це зробило банківські послуги більш зручними та доступними для клієнтів і зменшило потребу у фізичних відвідинах відділень.

2. Штучний інтелект (ШІ).

Технологія ШІ дозволила банкам покращити обслуговування клієнтів, надаючи персоналізовані рекомендації, виявляючи шахрайство та автоматизуючи взаємодію з клієнтами за допомогою чат-ботів.

3. Технологія блокчейн.

Технологія блокчейн має потенціал трансформувати спосіб роботи банків, забезпечуючи безпечні та прозорі транзакції, які можна обробляти швидше та ефективніше. Вона також усуває потребу в посередниках у транзакціях, зменшуючи витрати банків.

4. Хмарні обчислення.

Хмарні обчислення дозволили банкам зберігати та обробляти величезні обсяги даних безпечно та ефективно, що призводить до швидшого та точнішого прийняття рішень.

Таким чином інноваційні засади розвитку банківського та фінансового сектору є важливими для досягнення конкурентних переваг, а також мотивують клієнтів взаємодіяти з конкретною галуззю і відкривають набір нових можливостей, які дозволяють підприємствам працювати краще в різних сферах.

Висновки. На базі проведеного аналізу наукових досягнень світових і вітчизняних дослідників було окреслено основні підходи

та теоретичні засади між інноваціями та глобальною конкурентоспроможністю в контексті сучасних сьогоденних викликів. Існує зв'язок між інноваціями та зростанням бізнесу. На нашу думку, перш за все слід звернути увагу на наступне:

1. Банківська галузь повинна заохочувати цифрове самообслуговування.

2. Банківському сектору потрібно зосередитися на створенні спеціалізованих пропозицій, а також на формуванні довіри та лояльності до бренду у клієнтів.

3. Заохочувати клієнтів до прийняття рішень на основі цінності при визначенні цифрової подорожі.

4. Необхідно впроваджувати різні типи платіжних систем для збільшення кількості транзакцій, головним чином, для стрімкого зростання переказів.

У цьому сучасному сценарії люди використовують інновації та новітні технології, щоб виконувати свою роботу набагато швидше та розумніше. Інновації, які є стійкими та керованими, зможуть генерувати більше доходів і збільшувати цінність галузі, водночас значно зменшуючи витрати та потреби в ресурсах, тим самим збагачуючи навколишнє середовище. Банківському та фінансовому сектору необхідно вирішити проблеми клієнтів у доступі до фінансових послуг та користуванні ними. Задоволені клієнти можуть продовжувати обслуговуватися у тому ж відділенні. Банки повинні інтегрувати свої продукти та послуги зі сторонніми додатками, щоб надавати різноманітні продукти та послуги своїм клієнтам через банківську екосистему. Інноваційні рішення дозволяють їм надавати клієнтам послуги за принципом "єдиного вікна", а банкам зміцнювати свої системи безпеки та хмарні сервіси.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Вовчак О. Д., Гонгало Н. Н. Цифрові інновації та їх вплив на конкурентоспроможність банків. *Вісник університету банківської справи*. 2020. № 3 (39). С. 46–51. URL: <https://ser.net.ua/index.php/SER/issue/view/16> (дата звернення: 01.04.2024).
2. Кузнєцова М. А., Гуйгова Ю. І. Розвиток та впровадження інноваційних банківських послуг в Україні. *Ефективна економіка*. 2020. № 8. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8088> (дата звернення: 25.03.2024).
3. Криховецька З. М., Левандійський О. Т. Сутність і напрями розвитку банківських інновацій. *Економіка та держава*. № 8. 2022. С. 56–61. URL: http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/13191/1/Ек%2В8-2022_St9.pdf (дата звернення: 12.04.2024).
4. Федішин М. П., Старкіна М. О. Розвиток банківських інформаційних систем. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2020. № 2 (68). С. 200–203. URL: http://scientificview.umsf.in.ua/archive/2020/2_68_2020/37.pdf (дата звернення: 15.04.2024).
5. Як обрати кращий Інтернет-банкінг. URL: <https://minfin.com.ua/ua/credits/articles/zabudte-doroguv-bank/> (дата звернення: 20.04.2024).

6. Ганзюк С. М., Шаровський М. Ю. Традиційні та інноваційні послуги на ринку банківських продуктів України. *Гроші, фінанси і кредит*. 2020. Вип. 42. С. 297–301. URL: http://market-infr.od.ua/journals/2020/42_2020_ukr/52.pdf (дата звернення: 21.04.2024).
7. Нестеренко С. М. Огляд засідання Круглого столу: «Фінансова інклюзія як стратегічний напрям розвитку фінансового сектору». 2021. URL: <https://kyivdiplomatic.com/ua/news/1495> (дата звернення: 20.04.2024).
8. Баранова В. Г. Банківські інноваційні технології: проблеми та перспективи впровадження. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 40. С. 177–181. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2019_40_34 (дата звернення: 20.04.2024).
9. Силкіна Ю. О., Мазур І. М. Особливості інноваційного розвитку в банківській сфері. *Ефективна економіка*. 2019. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7440> (дата звернення: 21.04.2024).
10. Шарко Є. І. Впровадження інновацій банківського обслуговування в Україні. *Соціально-гуманітарний вісник*. 2020. Вип. 32–33. С. 204–206. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sochumj_2020_32-33_104 (дата звернення: 18.04.2024).
11. Ключко Л. А. Інновації у сфері банківського бізнесу. *Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України*. 2019. № 2. С. 109–128. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnudps_2019_2_10 (дата звернення: 20.04.2024).

REFERENCES:

1. Vovchak O., Honhalo N. (2020) Tsyfrovi innovatsii ta yikh vplyv na konkurentospromozhnist bankiv [Digital innovations and their impact on the competitiveness of banks]. *Visnyk universytetu bankivskoi spravy – Bulletin of the University of Banking*, no. 3 (39), pp. 46–51. Available at: <https://ser.net.ua/index.php/SER/issue/view/16> (accessed April 01, 2024).
2. Kuznietsova M., Huihova Yu. (2020) Rozvytok ta vprovadzhennia innovatsiinykh bankivskykh posluh v Ukraini [Development and implementation of innovative banking services in Ukraine]. *Efektivna ekonomika – Efficient economy*, no. 8. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8088> (accessed March 25, 2024).
3. Krykhovetska Z., Levandiyskiy O. (2022) Sutnist i napriamy rozvytku bankivskykh innovatsii [The essence and directions of development of banking innovations]. *Ekonomika ta derzhava – Economy and the state*, no. 8, pp. 56–61. Available at: http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/13191/1/Ek%2B8-2022_St9.pdf (accessed April 12, 2024).
4. Fedyshyn M., Starkina M. (2020) Rozvytok bankivskykh informatsiinykh system [Development of banking information systems]. *Naukovyi pohliad: ekonomika ta upravlinnia – Scientific view: economics and management*, no. 2 (68), pp. 200–203. Available at: http://scientificview.umsf.in.ua/archive/2020/2_68_2020/37.pdf (accessed April 15, 2024).
5. Yak obraty krashchyi Internet-bankinh [How to choose the best Internet banking]. Available at: <https://minfin.com.ua/ua/credits/articles/zabudte-doroguv-bank/> (accessed April 20, 2024).
6. Hanzjuk S., Sharovskyi M. (2020) Tradytiini ta innovatsiini posluhy na rynku bankivskykh produktiv Ukrainy [Traditional and innovative services in the Ukrainian banking products market]. *Гроші, фінанси і кредит – Money, finance and credit. Hroshi, finansy i kredyt*, no. 42, pp. 297–301. Available at: http://market-infr.od.ua/journals/2020/42_2020_ukr/52.pdf (accessed April 21, 2024).
7. Nesterenko S. (2021) Ohliad zasidannia Kruhloho stolu: «Finansova inkluziia yak stratehichnyi napriam rozvytku finansovoho sektoru» [Overview of the Roundtable meeting: "Financial inclusion as a strategic direction of financial sector development"]. Available at: <https://kyivdiplomatic.com/ua/news/1495> (accessed April 20, 2024).
8. Baranova V. (2019) Bankivski innovatsiini tekhnolohii: problemy ta perspektyvy vprovadzhennia [Banking Innovation Technologies: Problems and Prospects for Implementation]. *Prychornomorski ekonomichni studii – Black Sea Economic Studies*, no. 40, pp. 177–181. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2019_40_34 (accessed April 20, 2024).
9. Sylkina Yu., Mazur I. (2019) Osoblyvosti innovatsiinoho rozvytku v bankivskii sferi [Features of innovative development in the banking sector]. *Efektivna ekonomika – Efficient economy*, no. 11. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7440> (accessed April 21, 2024).
10. Sharko Ye. (2020) Vprovadzhennia innovatsii bankivskoho obsluhovuvannia v Ukraini [Implementation of banking service innovations in Ukraine]. *Sotsialno-humanitarnyi visnyk – Social and Humanitarian Bulletin*, no. 32–33, pp. 204–206. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sochumj_2020_32-33_104 (accessed April 18, 2024).
11. Kliusko L. (2019) Innovatsii u sferi bankivskoho biznesu. [Innovations in the banking business]. *Zbirnyk naukovykh prats Universytetu derzhavnoi fiskalnoi sluzhby Ukrainy – Collection of scientific papers of the University of the State Fiscal Service of Ukraine*, no. 2, pp. 109–128. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnudps_2019_2_10 (accessed April 20, 2024).